

КАРСТЕН ВОЛРАТ, ИЗ SWISS IPG PARTNERS GROUP-A, ОТКРИВА КОЈЕ ИЗАЗОВЕ НОСИ ДИГИТАЛНА РЕВОЛУЦИЈА ДОНОСИ

Недостатак знања у примени и неодлучност кључних људи да се прилагоде новом, дигиталном

КОМПАНИЈЕ могу да одлуче да саме прођу кроз дигиталну трансформацију. У том случају препуштене су себи и саме се суочавају са све тежим процесом учења и грешкама. Не могу да размењују знања у дигиталној мрежи. Овакав приступ ће довести до скупог, дугог и неефикасног процеса трансформације. Без интервенције и стратешке подршке Владе, сигурно неће бити потпуне дигиталне трансформације на нивоу индустрије и брзе примене. И једно и друго је важно да бисте сустигли развијене економије.

Овако Карстен Волрат (Carsten Vollrath), први човек Swiss IPG Partners Group-a, консултант за процесе трансформације, одговара на питање може ли бизнис сам, без државне стратегије, да се суочи са четвртом индустријском револуцијом. Највећи светски "играчи" увелико пролазе кроз дигитализацију. У Србији, нова решења, процесе и знања примењује тек узак круг најуспешнијих предузећа.

- Улога Владе и њен приступ "од врха до дна" кључни су да би се трансформација спровела у стварној економији, усмерила у правом смеру и омогућило њено брзо спровођење. Влада, заједно са привредним асоцијацијама као што је Привредна комора, треба да промовише дигитализацију да би се умножио број компанија спремних да промене и прикупе искуства, најбоље праксе. Тако увећавају базу знања. Влада мора да модернизире свој образовни систем како би се дошло до компе-

тенција које су неопходне за "индустрију 4.0".

• Шта подразумевају четврта индустријска револуција и ново дигитално доба?

- За прву технолошку револуцију била је карактеристична парна машина, док је друга донела масовну производњу и монтажу производних линија. Четврта индустријска револуција наставила је оно

ПРЕДЛОЗИ Карстен Волрат

што је започето усвајањем рачунара и аутоматизације у трећој. По самој дефиницији, "индустрија 4.0" користи сајбер-физичке системе. Њих чине паметне машине, системи за складиштење и производни капацитети који могу самостално да размењују информације, покрену поступке и контролишу једни друге. Технолошка трансформација подразумева нов начин организације производних процеса, а резултат су паметни производи, услуге и решења. Нове технологије доносе потенцијал тако да фабрике буду знатно ефикасније и продуктивније,

мање расипне. Дигитална индустрија доноси велике могућности компанијама да се позиционирају на врхунском нивоу, да стварају производе и услуге високе додате вредности и тако повећају приход и профитабилност.

• Које изазове она носи и како на најбољи и најефикаснији начин могу да им се прилагоде земље у развоју?

- Као и свака друга револуција, и ова доноси изазове, а они су у случају земаља у развоју још већи. Многе од њих још нису у потпуности достигле ниво претходних револуција, па је пред њима више домаћих задатака. Да би се тај јаз превазишао, потребно је урадити програме реструктурирања и оптимизације и тако поставити основе за иновације. Искуство нам говори да су ове припреме кључне за постављање чврстих основа пре него што компаније уопште почну да размишљају о успостављању система нове индустрије. Пред компанијама које су спремне за дигитализацију и даље стоје изазови имплементације. И то посебно у почетној фази. Недостатак знања у примени и неодлучност кључних људи да се прилагоде новом, дигиталном окружењу главни су камен спотицања. Ако говоримо о Србији, посвећује се снажна пажња "индустри-

ји 4.0", али је потребно изнети свеобухватан план и листу активности и извести их у кратком року. Заостајање је значајно. Иако постоје примери добре праксе других земаља, Србија не би требало да копира те случајеве. Треба да учи и да тражи свој пут.

• Каква је улога државе, послонне и академске заједнице у том процесу? Како се мери допринос сваког појединачно?

- Ако Србија жели да држи корак с развијеним земљама и развије индустријску зрелост бржим

мева успостављање "дигиталне мреже". "Дигиталну мрежу" чини пет стубова, међусобно повезаних партнера. То су Влада, академска заједница, наука и технологија, компаније и специјализовани стручни партнери. Ова мултидисциплинарна мрежа је кључно место успеха у коме се креирају идеје, искуства, контакти, превазилазе изазови, сабирају вештине... Само јак савез "играча" са значајном експертизом може да обезбеди жељене и брзе резултате. Што је јача "дигитална мрежа", то је већа добит

■ КОМПАНИЈЕ КОЈЕ СУ ВЕЋ УШЛЕ У КРУГ

• Да ли се у Србији издавају компаније које су већ ушле у четврту индустријску револуцију?

- Постоје компаније у Србији које су већ успешно имплементирале неке од система "индустрије 4.0". Наше искуство каже да је то само неколико ретких, позитивних изузетака. Надамо се да ће, уз увођење иницијативе за дигитализацију у Србији, ови изузеци ускоро постати индустријски стандарди. "Инмолд пласт" из Пожеге производи висококвалитетне алате за бризгање пластичних

и обојених метала и ИМЛ робота. Компанија је имплементирала централизовану базу података са могућностима за брзу генерацију докумената, аутоматску израду излазне спецификације и технолошких саставница које се користе као основа за планирање производње или ангажовање подизвођача. "Телсоник" из Каћа је испоставља глобалне "Телсоник групе" са седиштем у Швајцарској која пружа ултразвучна технолошка решења. Компанија је имплементирала пакет дигиталних симула-

ција за тестирање многобројних геометријских варијација сонотрода и добијање оптималних облика. "Металац" из Горњег Милановца је лидер у производњи посуђа, котлова, судопера, материјала за паковање, делова аутомобила, алата... Компанија је развила е-трговачку алатку и систем управљања у односима са клијентима (ЦРМ). Поред тога, компанија види дигитализацију као стратешки правац и планира да развије пуноправни дигитални пословни модел.

темпом, она мора да спроведе приступ "од врха до дна". Влада би требало да пружи подршку привредним асоцијацијама, као што је Привредна комора Србије, да играју водећу улогу у дигитализацији. Дефинисање кључне референтне тачке је само мали део много ширег приступа, који подразуме-

за целу српску економију, као и за сваког појединачног "играча" у савезу. Иако се овај приступ ретко види у земљама у развоју, кључно је да се подстакне да свако допринесе мрежи, а не да се мери индивидуални допринос.

• На који начин

привредне коморе могу да помогну компанијама да се квалитетно и брзо прилагоде новој индустријализацији?

- Улога асоцијација привредника, као што је Привредна комора Србије, требало би да буде кључна за прихватање технолошке трансформације. Свеобухватни приступ је кључан за широку примену нове индустрије. Он значи неговање "дигиталне мреже". Други сегмент је промоција, подизање свести о предностима дигитализације. Трећи задатак је постављање стандарда и

ТРАНСФОРМАЦИЈА И КАКО ДА ЈЕ СРБИЈА СТИГНЕ

паметне производе

окружењу показали су се као камен спотицања

норми, а четврти прикупљање и ширење знања, као и пружање смерница. Ту је и сарадња са удружењима из других земаља. На крају је организовање дигиталних лабораторија. То су реални пројекти који показују практичан приступ индустријској трансформацији. Треба да их координира Привредна комора Србије, а развијају групе партнера из академске заједнице, индустрије и консултанте.

Шта су дигиталне лабораторије и каква је њихова улога?

- Дигиталне лабораторије су пројекти којима се развијају нови производи, услуге или производни процеси. Главна идеја је рад на иновацијама, и она окупља људе са индустријским вештинама, са искуством дигитализације и пословним знањем. Заједно осавременују ланац вредности "сидро" компаније, укључујући и њене добављаче и купце. У дигиталној лабораторији, Привредна комора Србије заједно са партнерима бира најприкладнију "сидро" компанију за дигитализацију. Да би била део пројекта, компанија

мора да испуни неколико кључних услова. Треба да је угледна и извозно оријентисана, али и спремна да се стратешки фокусира на дигиталну трансформацију са усвојеном организационом структуром сходно томе. Полазна тачка дигиталне лабораторије је да буде узорни модел реалне дигиталне трансформације српске индустрије. Пошто се заврши први пилот-пројекат, стечено знање могу да усвоје и други "играчи" на тржишту.

Шта подразумева стратегија нове индустријализације?

- Стратегија нове индустријализације треба да се усредсреди на међусобну сарадњу технологије и људских ресурса, како би се одржала равнотежа у производњи. Чињеница је да ће традиционални послови засновани на поновљеном раду бити застарели у доба аутоматске производње. Стога ће се кључне компетенције људских ресурса променити у корист ефективности, креативности и иновативног потенцијала. Сенку баца снажан фокус на ефикасност. Да би се под-

стакао развој неопходно је трансформисати образовне системе.

Дигитална трансформација доноси страх од губитка посла. Да ли је тај страх оправдан?

- С обзиром на то да смо тек на зачетку процеса револуције, на то питање није лако дати одговор. Иако се чини да ће рачунари и роботи преузети посао од људских ресурса у доба дигитализације, стварни примери показују потпуно супротан ефекат. Погледајте Швајцарску, Немачку и Аустрију као једна од најразвијенијих друштава и примере добре праксе. Ове земље, које у великој мери улажу и промовишу дигитализацију, немају никакав проблем с незапосленošћу. Напротив, недостају им људи и у великој мери зависе од "увоза" компетентних и стручних кадрова. Дигитализација једино доноси промену у компетенцијама и вештинама које су неопходне. Потребне су ефикасност, креативност, као и дигиталне вештине. Потребно је мотивисати запослене да стално уче и развијају вештине. ■

МИХАЈЛО ВЕСОВИЋ, САВЕТНИК ПРЕДСЕДНИКА ПКС

КОД НАС ИМА места за лидере

Постоје аспекти пословања где можемо бити најуспешнији

ОБУЧАВАЈУ КОНСУЛТАНТЕ

ЦЕНТАР за дигиталну трансформацију Привредне коморе Србије, у сарадњи са Немачком организацијом за међународну сарадњу (ГИЗ) и Аустријском привредном комором (WKO), обучава сертификоване консултанте за дигитализацију. Обука се одвијала у Привредној комори Србије у Београду.

Од свих сертификованих консултаната очекује се да до краја 2018. године у оквиру пилот-пројекта, реализују најмање једну дводневну радионицу са заинтересованом компанијом, чији је резултат стандардизована дигитална мапа пута привредног друштва. Након тога, очекује се да консултант, на основу Дигиталне мапе пута, са компанијом дефинише конкретну стратегију дигитализације пословања у једној од две области. Накнада за ангажовање консултаната у раду са компанијама је обезбеђена кроз модел финансирања у оквиру пилот пројекта.

ОПТИМИСТА Михајло Весовић

ЈЕДИНА сасвим извесна ствар је да ће за десет година апсолутно свака фирма која послује морати у свој процес рада да укључи дигиталне технологије. Неће бити апсолутно ниједне области која неће бити додирнута дигитализацијом. Тако ствари изгледају на почетку четврте индустријске револуције, у којој Србија тек тражи своје место.

Искуство показује да економије ни у процесу технолошке трансформације не могу да одскоче од места које су избориле својом економском јачином. - Србија није ни далеко од четврте индустријске револуције, како смо је назвали, али ни близу њој - каже Михајло Весовић, саветник председника Привредне коморе Србије. - Ми смо по питању четврте индустријске револуције на нивоу на ком је већина земаља са сличним економским

ји на ком је и по питању економског развоја.

Технолошку трансформацију у Србији покренуће велики светски системи који су присутни и нашем тржишту. Пратиће их домаће компаније.

Наша највећа предност је у сензорским технологијама и аутоматизацији пословања

развојем. То није само питање привреде, то је питање културе, образовања. Тај прелазак показује колико смо јаки као држава. Не може мала сиромашна земља, са прегршт проблема, са бити лидер у технолошкој трансформацији. Србија је на истом нивоу кад је реч о технолошкој трансформаци-

- То ће највероватније бити велики страни системи. Они ће притискати своје добављаче и partnere да се прилагоде и постепено уведу дигиталне технологије - сматра Весовић. - Оно што је специфично за дигитализацију јесте да у појединим аспектима пословања ми можемо да имамо лидере. То

може да буде једна компанија или група компанија. Словенија је, на пример, лидер у блок-чејну. Верујем да би наше компаније могле да буду лидер у сензорским технологијама и технолозијама које аутоматизују пословање.

Србија још нема дефинисану нову индустријску полиику. У Привредној комори, међутим, напомињу да ћемо је ускоро добити.

- Она је услов за отварање поглавља 20 - каже Весовић. - Битно је да се технолошка трансформација спроводи системски и уз стратегију. Искуство је показало да не вреди само увести опрему, програме. Потребно је припремити стратегију и тако приступити променама. Она мора да буде осмишљена. Тражи улагања и обуку. Неопходна је помоћ државе. Држава помаже и у много развијенијим економијама. Не мислим да држава треба да помаже великим системима, али треба да подржи мала и средња предузећа за која је та трансформација бити тешка. ■